

Joanna Jakutowicz

historyk sztuki
Polska Akademia Nauk
Stacja Naukowa w Wiedniu

art historian
Polish Academy of Sciences
Scientific Centre in Vienna

Modernistyczne osiedle z parkiem im. Michała Kajki w Elblągu jako realizacja idei miasta ogrodu

Modernist housing estate with Michał Kajka park in Elbląg as implementation of the idea of a garden city

Abstrakt

Artykuł dotyczy historii oraz genezy osiedla wraz z parkiem im. Michała Kajki w Elblągu. Osiedle powstało jako realizacja koncepcji miasta ogrodu wyrażonej po raz pierwszy przez Brytyjczyka Ebenezera Howarda w 1898 r. Idea zbudowania w Elblągu osiedla odwołującego się do tej koncepcji pojawiła się w 1914 r., pierwsze prace rozpoczęto w roku 1918, a ukończono w roku 1938. Projekt elbląski kilkakrotnie ulegał zmianom, przybierając ostatecznie kształt osiedla domów jedno- i kilkurodzinnych, z wewnętrznym dziedzińcem, założonego wokół rozległego parku. Koncepcja ta była odległym echem pierwowzoru, lecz wykorzystywała elementy, które pojawiły się zarówno we wczesnych brytyjskich realizacjach odnoszących się do idei miast ogrodów (szeroka, prosta aleja, założenie przedmieścia ogrodu, a nie miasta ogrodu), jak i te widoczne w realizacjach nieco późniejszych, szczególnie popularne w Niemczech (zamknięte, wewnętrzne osiedla). Realizacja elbląska była prawdopodobnie inspirowana wzorami niemieckimi – z Essen, Berlina i Bremy.

Słowa kluczowe: miasta ogrody, Elbląg, modernizm

Abstract

The article presents the history and genesis of the housing estate with Michał Kajka park in Elbląg. The housing estate was an implementation of the concept first expressed by the Englishman Ebenezer Howard in 1898. The idea to build a housing estate in Elbląg according to this concept was developed in 1914, the work started in 1918 and the project was completed in 1938. The Elbląg project was modified a number of times, and it finally took the shape of housing estate consisting of single family and multiple family homes with an internal yard, planned around a vast park. The concept was but a distant echo of the prototype, but it used elements that were incorporated both in the early British projects based on the idea of garden cities (a wide and straight avenue, designing garden suburbs rather than a garden city) and in later developments, particularly popular in Germany (enclosed, private housing estates). The Elbląg project was most probably inspired by German estates – in Essen, Berlin and Bremen.

Keywords: garden cities, Elbląg, modernism

Joanna Jakutowicz, absolwentka stosunków międzynarodowych i ochrony dóbr kultury na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 2012-2018 zatrudniona w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, Oddziale Terenowym w Olsztynie, od 2018 r. pracuje w Polskiej Akademii Nauk, Stacji Naukowej w Wiedniu. Stypendystka Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w roku 2016. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół sztuki dawnych Prus Wschodnich.

Joanna Jakutowicz, graduate of international relations and cultural property protection at Nicolaus Copernicus University in Toruń. From 2012 to 2018 worked at the National Heritage Institute, Olsztyn Branch, and since 2018 has been an employee of the Polish Academy of Sciences, the Scientific Centre in Vienna. She received a grant of the Minister of Culture and National Heritage in 2016. The focus of her research interest is the art of former East Prussia.